

MEDBORGERPLATFORMEN OM

Retfærdighed mellem generationerne

Endelig høringsrapport – november 2025

*Analyse og rapport udarbejdet af Make.org.
Platform implementeret og modereret af Open Source Politics.*

**MAKE.
ORG**

**Open
Source
Politics**

INDHOLDSFORTEGNELSE

Resumé	side 3
1. Indledning.....	side 4
2. Metode.....	side 5
3. Oversigt.....	side 7
4. Mest støttede bidrag.....	side 8
5. Dybdegående analyse.....	side 11
Social samhørighed og inklusion.....	side 11
Demokrati og forvaltning.....	side 13
Miljømæssig og socioøkonomisk bæredygtighed.....	side 15
Omsorgs- og uddannelsessystemer.....	side 19
6. Konklusion.....	side 21

RESUMÉ

For at give input til udformningen af en strategi for retfærdighed mellem generationerne iværksatte Europa-Kommissionen i perioden **februar til november 2025** en flersproget onlinehøring om emnet **retfærdighed mellem generationerne** på **medborgerplatformen**. Processen var inddelt i fire faser: I *afgrænsningsfasen* (februar-april) blev de grundlæggende årsager til problemer med retfærdighed mellem generationerne kortlagt. Derefter fulgte *visionsopbygningsfasen* (juni-juli) og fasen for udvikling af *strategiidéer* (august-oktober), og til sidst var der fasen for *fælles udarbejdelse af strategien for retfærdighed mellem generationerne* (oktober-november).

Under samtlige fire faser blev der via medborgerplatformen indsamlet forskellige bidrag fra hele EU, som indfangede borgernes perspektiver på de vigtigste udfordringer for retfærdighed mellem generationerne samt borgernes konkrete og innovative idéer til at forbedre kommunikationen mellem generationerne og til at sikre, at der konsekvent tages højde for både nuværende og kommende generationers interesser i EU's beslutningstagning.

Denne rapport er en sammenfatning af den onlinediskussion, der fandt sted mellem februar og november 2025, og den er inddelt i fire brede overordnede temaer og ti specifikke emner, der vedrører de centrale udfordringer for retfærdighed mellem generationerne.

Under høringen fremhævede deltagerne det presserende behov for at fremme **solidaritet mellem generationerne** ved at skabe inkluderende rum for dialog og bekæmpe diskrimination, navnlig aldersdiskrimination. De ønskede en **fremtidsorienteret og inklusiv forvaltning**, der integrerer langsigtet tænkning i politikudformningen og på den måde sikrer, at de beslutninger, der træffes i dag, tager hensyn til de yngre og kommende generationers interesser. Deltagerne fremhævede vigtigheden af en akut **klimaindsats** og omstilling til **bæredygtige økonomiske modeller**, der prioriterer langsigtet trivsel og samtidig forbedrer ungdomsbeskæftigelsen. De understregede behovet for universel adgang til **offentlige serviceydelser af høj kvalitet** gennem hele livet og talte for mere robuste omsorgssystemer, større anerkendelse af familier og lokalsamfund som støttenetværk samt uddannelsesreformer, der fremmer livslang læring.

Generelt kædede de konsekvent disse politikområder sammen med bredere samfundsmæssige mål og understregede, at social samhørighed, miljømæssig og socioøkonomisk bæredygtighed, langsigtet forvaltning og retfærdige

offentlige serviceydelser skal fremmes i fællesskab for at opbygge et mere retfærdigt og sammenhængende Europa, der støtter alle generationer.

1. INDLEDNING

For at støtte udviklingen af **EU's strategi for retfærdighed mellem generationerne** iværksatte Europa-Kommissionen en flersproget onlinehøring på medborgerplatformen. Denne deltagerorienterede proces, der fandt sted fra **februar til november 2025** sideløbende med EU-borgerpanelet om retfærdighed mellem generationerne, gav borgerne mulighed for at dele deres synspunkter og idéer og bidrage til at styrke solidariteten mellem generationerne og til at beskytte både nuværende og kommende generationers interesser og trivsel.

Høringen var inddelt i fire faser – afgrænsning, visionsopbygning, udvikling af strategiidéer og fælles udarbejdelse af strategien for retfærdighed mellem generationerne – som ledte processen fra forståelse af udfordringerne til fastlæggelse af konkrete tiltag. Der blev under disse faser indsamlet i alt **179 borgerbidrag** på medborgerplatformen, og der indkom **132 kommentarer** og **323 støtteerklæringer** hertil.

Denne rapport indeholder en analyse af alle de bidrag, der blev indsamlet i løbet af denne deltagerorienterede proces, inddelt efter de fire centrale **overordnede temaer**, som blev kortlagt ved hjælp af en tematisk klyngeanalyse af de hyppigst drøftede **emner**. De fire overordnede temaer er: 1) social samhørighed og inklusion, 2) demokrati og forvaltning, 3) miljømæssig og socioøkonomisk bæredygtighed og 4) omsorgs- og uddannelsessystemer.

Disse overordnede temaer afspejler hver især de tre **primære udfordringer** for retfærdighed mellem generationerne, som deltagerne fandt frem til: **kortsigtet tænkning** (kortsigtede prioriteter i politisk og økonomisk sammenhæng betragtes som en udfordring for retfærdigheden mellem generationerne), **udstødelse og ulighed** (ifølge deltagerne forhindrer forskelsbehandling og ulige adgang især unge og ældre i at deltage fuldt ud i samfundet) samt **utilstrækkelig solidaritet mellem generationerne** (deltagerne forklarer, at svage forbindelser og begrænset støtte mellem generationerne svækker den sociale samhørighed).

I denne rapport redegøres der først for **metoden**, og derefter følger en **generel oversigt** over deltagelsestendenserne og resultaterne. Efterfølgende foretages der en detaljeret **analyse af hvert overordnet tema**, hvor de enkelte **borgeremner** drøftes, og hvor argumenterne underbygges med illustrative citater fra medborgerplatformen. I det sidste kapitel sammenfattes høringens resultater, og der reflekteres kort over dem.

2. METODE

Der blev anvendt en metode i tre trin til at analysere indholdet på medborgerplatformen om retfærdighed mellem generationerne¹. Denne tilgang sikrer både en præcis fortolkning af borgernes bidrag og en meningsfuld klyngeanalyse og gruppering af idéer, hvilket skaber balance mellem tematisk sammenhæng og analytisk dybde.

TRIN 1. KVALITATIV ANALYSE af bidrag og kommentarer: De primære overordnede temaer i debatten blev udpeget. Analyseteamet anvendte en temabaseret, induktiv tilgang, hvor de enkelte bidrag fik tematiske etiketter. Det gjorde det muligt at kortlægge og prioritere centrale emner, som borgerne havde taget op.

TRIN 2. ANALYSE AF BIDRAG under de overordnede temaer: Der blev foretaget en manuel kvalitativ analyse. Bidragene blev inddelt efter tema i såkaldte "borgeremner" baseret på emnernes hyppighed og relevans inden for hvert overordnet tema.

TRIN 3. KOMMENTARER OG STØTTEERKLÆRINGER behandles: Hvor det blev anset for hensigtsmæssigt, blev der foretaget en yderligere analyse af bidragene og kommentarerne med fokus på de bidrag, der var særlig relevante med henblik på at illustrere emnet og belyse borgernes perspektiver.

---

¹ Alle bidrag er tilgængelige online som en del af platformens åbne datafiler, som kan downloades af enhver interesseret med henblik på yderligere analyse.

ORDLISTE

Deltager. Borger, der har udført mindst én handling på platformen i form af bidrag, kommentarer eller støtteerklæringer.

Bidrag. En enkelt idé, som er fremsat af en deltager på platformen.

Kommentar. Deltagernes skriftlige reaktioner på et indledende bidrag. Kommentarer åbner op for en debat baseret på det indledende emne og giver deltagerne mulighed for at kommunikere med hinanden.

Støtteerklæring. En stemme fra en deltager, der ønsker at støtte et bestemt bidrag. Nogle bidrag bliver ikke støttet.

Overordnet tema. Et overordnet tema er en overordnet kategori, der samler idéerne bag et stort antal bidrag.

Borgeremne. En underkategori af et overordnet tema, der består af flere bidrag.

3. OVERSIGT

TAL

Samlet deltagelse fra den 25. februar 2025 til den 30. november 2025.

- **354 041** sidevisninger (for hele medborgerplatformen)
- **215 000** besøgende (for hele medborgerplatformen)
- **179** bidrag
- **132** kommentarer
- **323** støtteerklæringer

SAMLET OVERBLIK OVER ALLE OVERORDNEDE TEMAER OG BORGEMNER

Nedenstående tabel giver et overblik over alle de kortlagte **overordnede temaer** og **borgeremner**. Kapitel 5 (*Dybdegående analyse*) indeholder en detaljeret analyse af alle emner. Tabellen viser også det samlede antal bidrag (Σ) inden for hvert overordnet tema*.

* Mange bidrag på medborgerplatformen vedrører en bred vifte af emner, der potentielt kan berøre flere overordnede temaer. Det samlede antal bidrag i tabellen herunder kan derfor være større end det faktiske samlede antal.

OVERORDNEDE TEMAER	Σ	BORGEMNER
1. SOCIAL SAMHØRIGHED OG INKLUSION	75	1.1 Fremme solidaritet mellem generationerne og skabe rum for dialog mellem generationerne
		1.2 Bekæmpe forskelsbehandling og fremme ligestilling
2. DEMOKRATI OG FORVALTNING	59	2.1 Udvide inkluderende deltagelse for at sikre repræsentation på tværs af generationer
		2.2 Sætte langsigtet tænkning på tværs af generationer i centrum for den politiske beslutningsproces
3. MILJØMÆSSIG OG SOCIOØKONOMISK BÆREDYGTIGHED	51	3.1 Bekæmpe klimaændringer som et fælles ansvar på tværs af generationer
		3.2 Fremme fremtidsorienterede investeringer
		3.3 Forbedre unges beskæftigelsesvilkår
		3.4 Sikre anstændige levevilkår for alle
4. OMSORGS- OG UDDANNELSESSYSTEMER	37	4.1 Styrke omsorgssystemer for personer i alle aldre
		4.2 Udvide retfærdig adgang til uddannelse af høj kvalitet

4. MEST STØTTEDE BIDRAG

Ansvarsfraskrivelse: Dele af citaterne i dette afsnit er blevet markeret med **fed skrift** af hensyn til klarheden og for at fremhæve deres betydning.

Maciej – 26 støtteerklæringer

Titel: EU's handlingsplan for bekæmpelse af aldersdiskrimination vil give unge og ældre mulighed for at trives

Overordnet tema: **SOCIAL SAMHØRIGHED OG INKLUSION**

"For at opnå en "Union med lige muligheder" er vi nødt til at **bekæmpe aldersdiskrimination og de strukturelle barrierer**, der forhindrer personer i alle aldre i at opleve lighed gennem hele livet. Det er afgørende at imødegå **diskriminerende fortællinger og praksisser** såsom aldersdiskrimination og revidere de socioøkonomiske politikker på grundlag af solidaritet og retfærdighed mellem generationerne for at kunne manøvrere i et samfund og en økonomi, der er splittet og fragmenteret. AGE Platform Europe opfordrer til at integrere **alderslighed i alle europæiske politikker og initiativer** for at sikre, at det aldrende samfunds behov og forventninger imødekommes: <https://www.age-platform.eu/areas-of-work/age-equality/>. Det handler om at skabe retfærdighed, inklusion og samhørighed gennem hele livet og på alle områder – inden for uddannelse, beskæftigelse, sundhed og omsorg, tilstrækkelig indkomst, borgerdeltagelse, politisk deltagelse osv. Aldring er en mulighed i særdeleshed i en tid med flere samtidige kriser. Vi kan kun opbygge modstandsdygtighed og velstand i et samfund, hvor mennesker trives i alle aldre, og hvor vores forskelligheder næres af både respekt og solidaritet. For at opnå alderslighed har vi brug for en **EU-handlingsplan for bekæmpelse af aldersdiskrimination**. Planen bør være en integreret del af EU's strategi for retfærdighed mellem generationerne og være baseret på menneskerettigheder, intersektionalitet, lighed og solidaritet inden for og mellem generationerne. Den bør sikre sammenhæng mellem EU's og medlemsstaternes tilsagn om lige rettigheder for alle aldersgrupper og samtidig bidrage til bæredygtig vækst, konkurrenceevne og samhørighed."

Nena – 10 støtteerklæringer

Titel: EU's handlingsplan for bekæmpelse af aldersdiskrimination vil styrke retfærdigheden mellem generationerne

Overordnet tema: **SOCIAL SAMHØRIGHED OG INKLUSION**

"Det er afgørende at fremme **lighed i alle aldre** for at opnå retfærdighed mellem generationerne. Aldersdiskrimination er den eneste form for forskelsbehandling, der er omfattet af EU-traktaterne, og den er hidtil blevet overset i EU's politiske landskab. Strategien for retfærdighed mellem generationerne skal omfatte en særlig **handlingsplan for bekæmpelse af aldersdiskrimination**, som vil sikre en køreplan for at fjerne uligheder gennem hele livet og for at fremme lighed for unge og ældre. Den vil erstatte aldersdiskriminerende fortællinger med en menneskerettighedsbaseret tilgang og bidrage til en bedre håndhævelse af eksisterende lovgivning om bekæmpelse af forskelsbehandling og til en forbedret dataindsamling opdelt efter alder og andre karakteristika. Denne handlingsplan vil gå hånd i hånd med EU's eksisterende ligestillingshandlingsplaner og -strategier vedrørende køn, handicap, LGBTI+, romaer og race og styrke EU's intersektionelle ambition. Strategiens formål bliver at **fjerne enhver**

aldersdiskriminerende praksis, som påvirker den menneskelige værdighed og den lige udøvelse af grundlæggende rettigheder i alle aldre, og samle de nødvendige ressourcer til unge og ældre, så de kan opfylde deres potentiale og have fuld og lige adgang til samfundet. Den vil rette EU's opmærksomhed mod den realitet, at vi lever længere, og mod behovet for retfærdige, inkluderende og modstandsdygtige samfund for alle generationer. Bekæmpelse af aldersdiskrimination er ikke kun nødvendigt ud fra et menneskerettighedsmæssigt synspunkt, men er afgørende for opbygningen af modstandsdygtige, inkluderende og retfærdige samfund."

Cristiny – 10 støtteerklæringer

Titel: Harmoni mellem nuværende og kommende generationer i alle aldre ved hjælp af tværsektoriel, langsigtet og deltagerorienteret forvaltning

Overordnet tema: **DEMOKRATI OG FORVALTNING**

"I et EU, hvor generationerne står sammen om at skabe et velstående samfund, lever mennesker i alle aldre i dag i en fredelig verden med et **sundt naturligt miljø og velfungerende socioøkonomiske systemer**, der giver dem mulighed for at leve optimalt. De har **adgang til uddannelse, mad og bolig**, de kan bruge offentlig transport og cykler til at komme frem, og de har adgang til job, der sikrer dem en **tilstrækkelig løn** til at leve et godt liv. Ved afslutningen af deres arbejdsliv har de en pension, der gør det muligt for dem at leve uden økonomisk stress. Det samme gælder om 50 år, når nutidens unge går på pension og skifter arbejdslivet ud med en pensionisttilværelse. Det samme gælder 50 år senere, når deres børnebørn står i deres sted. Alt dette kræver, at der i den politiske beslutningsproces tages hensyn til **politikkers langsigtede og tværgående virkninger** for nuværende og kommende generationer i alle aldre. Med henblik herpå er EU nødt til at anvende værktøjer og metoder såsom **strategiske fremsynsrapporter og integrerede modeller** for at se længere frem. Der skal bygges bro mellem politikområder, og almindelige lægmænd, navnlig unge som repræsentanter for de generationer, der endnu ikke er født, skal høres, så vi forstår deres behov, frygt og ønsker for verden i dag og i fremtiden. Dette engagement skal være meningsfuldt og have reel indflydelse på den førte politik. Eksempler fra institutioner rundt om i verden, der beskæftiger sig med fremtidige generationer og retfærdighed mellem generationerne, kan tjene som forbilleder, som EU kan lære af og bygge videre på."

Lisa – ni støtteerklæringer

Titel: Der er behov for en ændring af det økonomiske system for at sikre retfærdighed mellem generationerne

Overordnet tema: **MILJØMÆSSIG OG SOCIOØKONOMISK BÆREDYGTIGHED**

"Det er umuligt at forestille sig retfærdighed mellem generationerne uden at kaste et kritisk blik på udformningen af og formålet med vores økonomiske system. Vi er nødt til at ændre vores økonomiske system til et system, der er udformet til at sikre **menneskers og planetens trivsel** både nu og i fremtiden. Det nuværende økonomiske paradigme fremmer kortsigtethed ud fra den betragtning, at formålet med en økonomi er at opnå kortsigtede BNP-mål og materielle vækstsmål. **Når trivsel sættes i centrum for den økonomiske model og beslutningstagning** indebærer det, at der skal anlægges en reelt langsigtet og forebyggende tilgang. Retfærdighed mellem generationerne vil sikre, at de muligheder og ressourcer, der er til rådighed for fremtidige generationer, ikke skades eller begrænses som følge af aktuelle økonomiske beslutninger. Udpegningen af en EU-kommisær for retfærdighed mellem generationerne har været et vigtigt skridt i denne retning, men der skal gøres en større indsats for udtrykkeligt at knytte dagsordenen sammen med behovet for ændringer af de økonomiske systemer. Der kan hentes inspiration fra

den walisiske lov om de kommende generationers trivsel ("Well-being of Future Generations Act"), der gør syv overordnede trivselsmål til centrum for den politiske beslutningstagning og fastlægger fem arbejdsmetoder til at nå disse mål, som den walisiske kommissær for fremtidige generationer er med til at holde offentlige myndigheder ansvarlige for. Det er ikke kun "hvad", der skal ændres i politikudformningen, men også "hvordan", gennem meningsfuld offentlig deltagelse i alle faser af den politiske proces. I vejledningen om udformning af en økonomisk velfærdspolitik ("Wellbeing Economy Policy Design Guide") beskrives dette i detaljer på grundlag af principperne bag denne tanke."

Ilenia – ni støtteerklæringer

Titel: En EU-handlingsplan for trivsel mellem og inden for generationerne

Overordnet tema: **SOCIAL SAMHØRIGHED OG INKLUSION**

"For at opbygge en egentlig "Union med lige muligheder" i Europa er vi nødt til aktivt at **bekæmpe aldersdiskrimination** og nedbryde de barrierer, der forhindrer personer i alle aldre i at nyde lige rettigheder og muligheder. Aldersdiskrimination påvirker adgangen til arbejde, sundhedspleje, uddannelse og medborgerskab, både blandt unge og ældre. AGE Platform Europe går forrest i opfordringen til at integrere alderslighed i alle EU-politikker (<https://www.age-platform.eu/areas-of-work/age-equality/>) og sikre imødekommelsen af de behov og forventninger, der kendetegner et aldrende samfund. I den henseende vil en **EU-handlingsplan for bekæmpelse af aldersdiskrimination** understøtte EU's strategi for retfærdighed mellem generationerne: Den vil på grundlag af menneskerettigheder, intersektionalitet, lighed og solidaritet inden for og mellem generationerne **integre alderslighed på tværs af alle politikområder**, imødegå negative stereotyper gennem uddannelse og offentlige kampagner og styrke ældre mennesker som aktive rettighedshavere. Den vil også fremme programmer på tværs af generationer, styrke retsbeskyttelsen og støtte forskning til underbygning af effektive politikker. Ved at udnytte AGE Platform Europes ekspertise og EU-forskningens innovative tilgange, f.eks. FutuRes-projektet (<https://futu-res.eu/>), kan EU gøre aldring til en mulighed og opbygge et modstandsdygtigt, inkluderende samfund, hvor alle trives uanset alder."

5. DYBDEGÅENDE ANALYSE

I det følgende kapitel foretages en mere dybdegående gennemgang af de fire overordnede temaer. Inden for hvert overordnet tema analyseres de enkelte borgeremner særskilt, og forskellige aspekter af bidragene forklares samlet. Desuden medtages relevante bidrag for at illustrere emnerne og give en mere detaljeret indsigt.

OVERORDNET TEMA 1: SOCIAL SAMHØRIGHED OG INKLUSION

Dette overordnede tema har fokus på forbedring af forbindelserne mellem generationerne ved at fremme dialog og solidaritet mellem generationerne og bekæmpe aldersdiskrimination og andre former for forskelsbehandling med henblik på at skabe lighed og social samhørighed.

Borgeremne 1.1: Fremme solidaritet mellem generationerne og skabe rum for dialog mellem generationerne

EMNEANALYSE

I bidragene opfordres der til at bygge bro over generationskløfter og mindske polariseringen, samtidig med at et meningsfuldt samarbejde og samskabelse mellem generationerne fremmes. Deltagerne lægger vægt på at skabe miljøer og rum såsom kulturcentre, bofællesskaber og projekter på tværs af generationer for at fremme dialog og interaktion mellem aldersgrupper. Sådanne initiativer, herunder mentorprojekter og fælles aktiviteter i lokalsamfundet, kan skabe empati og gensidig forståelse, fremme solidaritet mellem generationerne og støtte udviklingen af varige samarbejds- og støttenetværk.

Eksempler på BIDRAG

Friederike – fire støtteerklæringer

"I et samfund, der er retfærdigt for alle generationer, skal de forskellige generationer arbejde sammen – ikke kun for at tackle aktuelle udfordringer, men også for at forme en bæredygtig fremtid. For at opnå dette har vi brug for meningsfulde muligheder for dialog mellem generationerne, hvor mennesker i alle aldre kan mødes, udveksle idéer og udvikle en dybere forståelse for hinandens bekymringer."

Öndercan – ingen støtteerklæringer

"Fællesskabsinitiativer såsom lokale deltagerorienterede workshoper, kulturcentre for alle generationer og samarbejdsbaseret byplanlægning skaber platforme for meningsfuld udveksling. Disse rum giver borgerne mulighed for at dele deres erfaringer og forme politikker, der afspejler forskellige generationers behov. Retfærdighed opnås imidlertid ikke kun ved at bringe generationerne sammen – der skal også tages hånd om regionale uligheder og strukturelle forskelle."

Borgeremne 1.2: Bekæmpe forskelsbehandling og fremme ligestilling

EMNEANALYSE

Borgerne efterlyser ofte foranstaltninger, der kan bekæmpe forskelsbehandling og fremme ligestilling. Deltagerne fremhæver behovet for at bekæmpe alle former for forskelsbehandling med særligt fokus på aldersdiskrimination for at sikre lige rettigheder og muligheder for alle. De understreger også betydningen af at fremme positive fortællinger og bekæmpe stereotyper ved aktivt at imødegå negative fremstillinger af både yngre og ældre i medierne og i den offentlige debat. Disse bestræbelser anses for at være afgørende for at fremme social samhørighed, gensidig respekt og retfærdighed mellem generationerne.

Eksempler på BIDRAG

Nena – ti støtteerklæringer

"Det er afgørende at fremme lighed for alle aldersgrupper for at opnå retfærdighed mellem generationerne. Aldersdiskrimination er den eneste form for forskelsbehandling, der er omfattet af EU-traktaterne, og den er hidtil blevet overset i EU's politiske landskab. Strategien for retfærdighed mellem generationerne skal omfatte en særlig handlingsplan for bekæmpelse af aldersdiskrimination, som vil sikre en køreplan for at fjerne uligheder gennem hele livet og for at fremme lighed for unge og ældre."

Mary – fem støtteerklæringer

"En Union baseret på lighed skal støtte sine borgere gennem hele livet og i alle aldre. Aldersdiskrimination og aldersfordomme skaber imidlertid store barrierer, som forhindrer ældre i at deltage fuldt ud i arbejdslivet og samfundet og forværrer deres økonomiske vanskeligheder og fører til fattigdom. Ved at bekæmpe disse diskriminerende praksisser og fremme solidaritet mellem generationerne kan vi fremme et inkluderende og retfærdigt samfund samt en mere bæredygtig vækst og en konkurrencedygtig og sammenhængende økonomi."

OVERORDNET TEMA 2: DEMOKRATI OG FORVALTNING

I dette overordnede tema er der fokus på at forbedre alle generationers deltagelse og repræsentation i vores demokratiske systemer samt på at erstatte kortsigtet tænkning med langsigtet beslutningstagning på tværs af alle generationer og politikområder.

Borgeremne 2.1: Udvide inkluderende deltagelse for at sikre repræsentation på tværs af generationer

EMNEANALYSE

Med henblik på at fremme retfærdighed mellem generationerne understreger deltagerne på medborgerplatformen betydningen af at udvide den demokratiske deltagelse og repræsentation for at give alle aldersgrupper mulighed for at bidrage til politiske debatter. Forslag med henblik herpå omfatter oprettelse af ungdomsråd, ældreråd og fora på tværs af generationer samt fjernelse af hindringer for deltagelse ved at sænke valgets alder, fremme opsøgende arbejde i marginaliserede samfund og sikre tilgængelige og inkluderende deltagelsesrum. Deltagerne fremhæver også behovet for at styrke disse deltagerorienterede platforme, så bidragene får reel indflydelse på beslutningstagningen, og det dermed sikres, at alle stemmer reelt bliver hørt og taget i betragtning.

Eksempler på BIDRAG

William – syv støtteerklæringer

"Kontinuerlig dialog mellem generationerne bør fremmes gennem særlige demokratiske rum. Oprettelse af borgerforsamlinger på lokalt, nationalt og europæisk plan (baseret på den franske "borgerkonvention om klima") vil give personer i alle aldre og uanset baggrund mulighed for sammen at drøfte presserende samfundsproblemer såsom den grønne omstilling, bolig og digital inklusion. Disse forsamlinger skal have reel indflydelse på den offentlige beslutningstagning og bidrage til at skabe en stærkere følelse af fællesskab gennem gensidig forståelse og fælles ansvar."

Panayiota – ingen støtteerklæringer

"For at styrke Europa-Kommissionens initiativ om retfærdighed mellem generationerne og demokratisk bæredygtighed foreslår jeg, at der oprettes et europæisk borgerforum for alle generationer som en permanent deltagelses- og rådgivningsmekanisme inden for EU-forvaltningen. Dets formål skal være at sikre, at alle generationers langsigtede interesser systematisk integreres i politikudformningen – også de generationer, der endnu ikke er født. Forummet vil bringe unge, ældre, civilsamfundsorganisationer og eksperter sammen og give

strukturerede input til EU's strategier og lovgivningsforslag. Det vil bidrage til udviklingen og overvågningen af et indeks for retfærdighed mellem generationerne og hjælpe EU med at vurdere de langsigtede sociale, økonomiske og miljømæssige konsekvenser af dets politikker. Forummet vil også fungere som et knudepunkt for viden og god praksis og støtte lokale og regionale myndigheder i at anvende tilgange på tværs af generationer og dele innovative modeller fra alle medlemsstaterne. Denne mekanisme vil styrke den strategiske sammenhæng mellem kortsigtede politiske cyklusser og langsigtede samfundsmæssige behov, øge den demokratiske legitimitet gennem inkluderende repræsentation og fremme solidaritet på tværs af generationer. Oprettelsen af et sådant forum vil forankre retfærdighed mellem generationerne som en central europæisk værdi og bidrage til at sikre, at de beslutninger, der træffes i dag, ikke bringer fremtidige generationers muligheder i fare."

Borgeremne 2.2: Sætte langsigtet tænkning på tværs af generationer i centrum for den politiske beslutningsproces

EMNEANALYSE

For at gøre op med kortsigtet tænkning på institutionelt niveau fremhæver deltagerne på medborgerplatformen vigtigheden af at integrere langsigtede og fremtidsorienterede perspektiver på alle politikområder. Dette omfatter vurdering af beslutningers indvirkning på tværs af generationer og indarbejdelse af bæredygtighed, retfærdighed og ansvarlighed i alle forvaltningsprocesser. Deltagerne anbefaler også at institutionalisere fremsynethed og ansvarlighed over for kommende generationer, f.eks. ved at styrke den rolle, som varetages af kommissæren for retfærdighed mellem generationerne, og ved at skabe et budget, der udtrykkeligt tager hensyn til fremtidige generationers interesser, for at sikre, at de yngre og kommende generationers behov konsekvent forsvares på alle politikområder.

Eksempler på BIDRAG

Christiny – ni støtteerklæringer

"Dette kræver, at der i de politiske beslutningsprocesser tages hensyn til politikkers langsigtede og tværgående virkninger for nuværende og fremtidige generationer i alle aldre. Med henblik herpå er EU nødt til at anvende værktøjer og metoder såsom strategiske fremsynsrapporter og integrerede modeller for at se længere frem."

Кирило – ingen støtteerklæringer

"Den Europæiske Union skal sætte retfærdighed mellem generationerne i centrum for politikudformningen. Alt for ofte tjener politiske beslutninger kortsigtede interesser, og de tilsidesætter de langsigtede konsekvenser, som nutidens unge – og kommende generationer – vil skulle håndtere. Den byrde, der lægges på yngre europæere, vokser – fra klimændringer og offentlig gæld til digital regulering og demografiske forandringer. Vi har brug for politikker, der

prioriterer bæredygtighed, retfærdighed og inklusion. Der bør indføres fremadrettede konsekvensanalyser for al væsentlig EU-lovgivning for at sikre hensynet til rettighederne for dem, der endnu ikke er født. Klimapolitikken skal fremskyndes med større inddragelse af de unge, og de offentlige udgifter bør afspejle langsigtet ansvarlighed frem for kortsigtet gevinst."

OVERORDNET TEMA 3: MILJØMÆSSIG OG SOCIOØKONOMISK BÆREDYGTIGHED

Dette overordnede tema fremhæver klimaændringer som en central udfordring for at opnå en retfærdig fremtid på tværs af generationer, og det undersøges, hvordan en fremadskuende økonomisk adfærd kan fremmes. Bidragene vedrører også ungdomsbeskæftigelsens bæredygtighed og understreger vigtigheden af at sikre anstændige levevilkår for alle.

Borgeremne 3.1: Bekæmpe klimaændringer som et fælles ansvar på tværs af generationer

EMNEANALYSE

Deltagerne deler det synspunkt, at klimaændringer er en væsentlig trussel mod retfærdigheden mellem generationerne, da konsekvenserne heraf sandsynligvis vil ramme yngre og kommende generationer uforholdsmæssigt hårdt. I bidragene fremhæves det, at det er et grundlæggende ansvar generationerne imellem hurtigt og effektivt at gøre noget for at bekæmpe klimaændringer, bl.a. ved hjælp af foranstaltninger som dekarbonisering af økonomien og investering i klimavenlig transport. Deltagerne fremhæver også behovet for en tværsektoriel, inkluderende og deltagerorienteret tilgang, der inddrager alle aldersgrupper, sikrer en bæredygtig omstilling på alle niveauer og fremmer en fælles ansvarsfølelse.

Eksempler på BIDRAG

Revo Prosperidad Sostenible – fire støtteerklæringer

"Kommissæren for retfærdighed mellem generationerne skal sikre, at fremtidige generationer kan nyde godt af et klima, der er mindst muligt skadeligt, hvilket betyder, at det er nødvendigt at sikre, at den politik, som føres af kommissærerne med ansvar for de forskellige sektorer, der kan have indvirkning på dekarboniseringen gennem handling eller undladelse, ikke hindrer eller forsinker dekarboniseringen af EU's økonomi. Kommissæren for retfærdighed mellem generationerne skal overvåge Kommissionens handlinger og fremsætte forslag til forbedringer

eller råbe vagt i gevær, når disse handlinger er i strid med dekarboniseringsmålene eller bæredygtighedsmålene generelt."

Valeriia – to støtteerklæringer

"Et område, hvor der øjeblikkeligt skal sættes ind for at sikre retfærdighed mellem generationerne, er klimapolitikken. Klimaændringer er det mest presserende eksempel på, hvordan kortsigtede beslutninger kan have ødelæggende langsigtede konsekvenser. På trods heraf er unge – dem, der skal leve længst med disse konsekvenser – ofte udelukket fra at forme de politikker, der skal løse problemerne. Vi har brug for et klart skifte i EU's klimastrategi: Langsigtede virkninger skal prioriteres højere end politisk eller økonomisk bekvemmelighed her og nu."

Borgeremne 3.2: Fremme fremtidsorienterede investeringer

EMNEANALYSE

Ud over at tackle klimaændringer opfordrer deltagerne til at fremme fremtidsorienterede investeringer som et middel til at styrke retfærdighed mellem generationerne. De taler for at undersøge alternative økonomiske modeller, der tilskynder til langsigtet tænkning og skaber balance mellem økologisk bæredygtighed, social retfærdighed og økonomisk modstandsdygtighed frem for udelukkende at fokusere på BNP. Deltagerne fremhæver vigtigheden af at inddrage alle generationer i udformningen af den økonomiske omstilling, fremme fælles ansvarlighed og sikre bæredygtig social samhørighed.

Eksempler på BIDRAG

Katy – fire støtteerklæringer

"For at sikre reel retfærdighed mellem generationerne er vi nødt til at bevæge os væk fra økonomiske modeller, der er baseret på uendelig vækst. I en post-vækst tilgang for Europa anerkendes det, at velstand ikke kan baseres på overforbrug af ressourcer, økologisk ødelæggelse, stigende ulighed og undervurdering af ulønnet omsorgsarbejde, som alt sammen undergraver kommende generationers trivsel. Reel retfærdighed mellem generationerne kræver, at vi lever inden for planetens grænser og fordeler ressourcerne retfærdigt over tid. Det kræver, at vi opgiver det primære mål om BNP-vækst og gør trivsel og omsorg til et centralt politisk mål. Vi skal i de offentlige investeringer prioritere social og økologisk modstandsdygtighed – omsorgsarbejde, uddannelse og klimatilpasning – ikke vækst for vækstens skyld."

Silvia – én støtteerklæring

"Velfærdsøkonomien er en transformativ model, som sikrer, at kommende generationer ikke belastes af konsekvenserne af de beslutninger, der træffes i dag. Ikkebæredygtig økonomisk vækst har ofte langsigtede sociale, sundhedsmæssige og miljømæssige omkostninger, der truer

nuværende og kommende generationers trivsel og planetens bæredygtighed. Velfærdsøkonomien har ikke BNP som det eneste mål for fremskridt og integrerer indikatorer såsom mental og fysisk sundhed, miljømæssig bæredygtighed og social lighed. Indarbejdelse af velfærdsøkonomien i EU's beslutningstagning vil bidrage til en bedre håndtering af de aktuelle udfordringer og samtidig beskytte kommende generationers behov og rettigheder."

Borgeremne 3.3: Forbedre unges beskæftigelsesvilkår

EMNEANALYSE

Deltagerne på medborgerplatformen mener, at lige økonomiske muligheder er afgørende for retfærdighed mellem generationerne. De taler derfor for at forbedre unges beskæftigelsesvilkår, lette overgangen fra uddannelse til arbejdsmarkedet og styrke forbindelserne mellem uddannelse og erhvervsliv. De opfordrer også til at sikre en retfærdig og inkluderende rekrutteringspraksis og fjerne hindringer for beskæftigelse, så alle unge har lige adgang til muligheder.

Eksempler på BIDRAG

Daniela – fem støtteerklæringer

"En udvidelse af adgangen til uddannelse skal gå hånd i hånd med mentorprogrammer, der knytter studerende til erfarne fagfolk og giver ældre voksne mulighed for livslang læring. Investeringer bør sikre tidlig og vedvarende støtte til udsatte unge, og samtidig skal ældres bidrag til at forme et mere retfærdigt og inkluderende samfund værdsættes. EU kan ved at støtte samarbejde og fælles muligheder fremme reel social mobilitet og sikre, at velstanden kommer alle generationer til gode."

Mirela – to støtteerklæringer

"I et nutidigt og fremtidigt generationsmæssigt perspektiv bør unge bl.a. have adgang til arbejdslivet på rimelige vilkår efter endt uddannelse, læretid osv. Hvorfor er det svært for unge, veluddannede voksne at få fodfæste i arbejdslivet? Hvordan kan det være, at vejen til selvstændig erhvervsvirksomhed forbliver blokeret i lang tid på trods af en god uddannelse, adskillige lønnede eller ulønnede praktikophold, frivilligt arbejde og kandidatgrader? Hvorfor er mange universiteter ikke knyttet til erhvervslivet? Hvorfor konkurrerer lærlinge med højtuddannede om job, og hvilket uddannelsesniveau er det "rette"?"

Borgeremne 3.4: Sikre anstændige levevilkår for alle

EMNEANALYSE

Deltagerne på medborgerplatformen finder det afgørende at sikre en tryk og rimelig levestandard for alle generationer for at opnå retfærdighed mellem generationerne. De understreger derfor vigtigheden af at garantere adgang til

økonomisk overkommelige boliger af god kvalitet, forbedre basale serviceydelser og bekæmpe social ulighed.

Eksempler på BIDRAG

Duarte – ingen støtteklæringer

"Retfærdigheden mellem generationerne i Europa er i stigende grad truet. Unge står over for stigende leveomkostninger, alt for dyre boliger og voksende økonomisk usikkerhed. I dette scenarium udgør studerende imidlertid en særskilt gruppe med en særlig sårbarhed, der er direkte forbundet med deres mulighed for at få adgang til og gennemføre en uddannelse. Energifattigdom, boliger af dårlig kvalitet og utilstrækkelige støtteordninger for studerende undergraver ikke alene de studerendes levevilkår, men også deres ret til at lære og deltage fuldt ud i samfundet. (...) En retfærdig europæisk tilgang kræver solide offentlige investeringer i tilgængelig videregående uddannelse, økonomisk overkommelige og bæredygtige studieboliger, tilstrækkelige legater samt støttetilbud, der beskytter studerende mod fattigdom. Politikkerne vedrørende bolig, klimaomstilling og social beskyttelse skal afspejle den virkelighed, som både unge og studerende oplever. Retfærdighed mellem generationerne skal sikre, at nutidens unge – og især nutidens studerende – ikke står tilbage med uforholdsmæssigt store byrder."

Diana – ingen støtteklæringer

"Der tales om lighed, om fællestænkning, om integration osv. De unge har allerede mange ting til fælles med de ældre. En af dem er fattigdom. Pensionister, der ofte knap kan få det til at løbe rundt med deres pension efter et langt arbejdsliv, og unge, der arbejder på fuld tid (forhåbentlig med det, de er uddannet til), men til en løn, der er utilstrækkelig til, at de kan blive uafhængige eller spare op til fremtiden. De har også ensomhed og sociale netværk til fælles. Unge mennesker har millioner af venner online og onlinekontakt døgnet rundt, men de føler sig ensomme og underlige, fordi de sammenligner sig med personer på nettet, som tilsyneladende har et perfekt liv. De ældre er derimod afkoblet fra en verden, der har sat dem udenfor. De er digitale analfabeter, og alt, hvad de var vant til i hverdagen, har ændret sig uden at tage hensyn til dem. Nogle er ikke engang i stand til at få pensionen ud af banken, hvis de skal gøre det i en automat. På grund af tempoet og de mange forskellige opgaver og tiden brugt på netværk har nogle ikke tid, og de andre har ingen, der tager sig tid til at tale med dem eller blot høre, om de har det godt. Og endelig usikkerhed og mangel på håb. Nogle, fordi de ikke kan se en langsigtet fremtid for sig, hvilket gør det svært for dem at få bolig, børn osv. Og de andre ved, at de er i livets sidste fase, og at de sandsynligvis, på trods af hvad de forestillede sig og ønsker, kommer til at dø alene og/eller uden opsyn fra et samfund, der ikke har tid til eller ressourcer at investere i dem."

OVERORDNET TEMA 4: OMSORGS- OG UDDANNELSESYSTEMER

Dette overordnede tema har fokus på betydningen af at levere offentlige serviceydelser såsom omsorg og uddannelse for at sikre retfærdighed mellem generationerne. I bidragene fremhæves behovet for integrerede omsorgs- og støtteordninger samt lige adgang til uddannelse af høj kvalitet.

Borgeremne 4.1: Styrke omsorgssystemer for personer i alle aldre

EMNEANALYSE

Deltagerne opfordrer til, at der foretages betydelige investeringer i en tilgængelig omsorgsinfrastruktur for alle aldersgrupper, der omfatter sundhedspleje, social støtte og lokale løsninger. De understreger, at omsorg bør betragtes som et fælles samfundsansvar, der støttes gennem offentlige serviceydelser, professionelle omsorgspersoner og anerkendelse af familiebaseret omsorgsarbejde. I bidragene fremhæves desuden vigtigheden af at fremme gensidig støtte gennem initiativer som f.eks. bofællesskaber. Endelig er deltagerne fortalere for en europæisk plejegaranti og en forbedret grænseoverskridende koordinering af sundheds- og socialsikringsystemer for at imødegå nutidens udfordringer.

Eksempler på BIDRAG

Marta – to støtteerklæringer

"De ældre udgør en stigende andel af befolkningen, og vi er ikke forberedt på det. (...) I dag trækker ældre borgere med et svækket helbred sig enten tilbage fra det sociale liv og bliver hjemme eller flytter på plejehjem, når deres tilstand er blevet endnu dårligere. (...) Jeg er overbevist om, at bofællesskaber er en rigtig god løsning på denne udfordring. Det er en form for kollektiv, hvor ældre borgere bor sammen i et fællesskab. Og fordelene? Overkommelige udgifter (fordelt på alle beboere), tilgængelige rum, der er indrettet med ældres behov for øje, støttetilbud lige ved hånden (sundhedspleje, madlavning og transport), selvstændighed, bekæmpelse af ensomhed og sidst, men ikke mindst – gensidig støtte og socialt samvær. (...) Der bør hurtigst muligt udvikles bofællesskaber med finansiel støtte fra EU, medlemsstaterne eller de lokale myndigheder."

Christos – én støtteerklæring

"Det, der mangler, er en infrastruktur, der anerkender sårbarhed som et samfundsmæssigt ansvar og ikke betragter det som en individuel ulykke. Vi skal opbygge integrerede systemer, hvor støttede boliger, mentale sundhedstjenester, fleksibel pleje og lokale netværk ikke er fragmenterede tilbud, men koordinerede rettigheder. Uden dette er retfærdighed mellem generationerne blot en floskel. Vi skal fra arbejdsstyrkeplanlægning til servicedesign medtænke

alle faser af livet. Det betyder, at vi skal støtte dem, der yder omsorg, med bæredygtige roller og uddannelse og sikre, at systemerne opfylder skiftende behov over tid."

Borgeremne 4.2: Udvide retfærdig adgang til uddannelse af høj kvalitet

EMNEANALYSE

Deltagerne opfordrer til at udvide retfærdig adgang til uddannelse af høj kvalitet i anerkendelse af, at dette er grundlaget for lige muligheder, retfærdighed mellem generationerne og social samhørighed. De understreger vigtigheden af at fjerne barrierer og øge de offentlige investeringer i uddannelse i alle livets faser, herunder uformel uddannelse uden for skolerne, for at sikre lige læringsmiljøer for alle. Deltagerne taler for at modernisere uddannelsesområdet, så det imødekommer fremtidige behov, f.eks. ved at indarbejde kunstig intelligens, samt for at fremme livslang læring på tværs af generationer for at give personer i alle aldre mulighed for at udvikle deres potentiale og bidrage meningsfuldt gennem hele livet.

Eksempler på BIDRAG

Florinda – to støtteerklæringer

"Det er i de offentlige skoler, at fremtidige generationer kan uddanne sig og tilegne sig færdigheder og værdier, men det er nødvendigt at reflektere nøje over undervisningsmetoderne. Det er i dag mere end nogensinde afgørende at forny og udvikle den pædagogiske tilgang for at imødekomme behovene i en verden i hastig forandring og med fokus på bæredygtighed, inklusion og lighed. Desuden skal de unge inddrages i uddannelsesprocessen. Deres stemmer, erfaringer og perspektiver er afgørende for opbygningen af et skolesystem, der ikke blot overfører viden, men som vitterlig forbereder til livet og fremtidens udfordringer. Offentlig uddannelse må ikke kun være en garanteret rettighed, men skal blive en reel mulighed for alle og sikre, at alle unge kan udnytte deres potentiale og bidrage aktivt til samfundet. I den henseende er en fælles indsats fra institutioner, lærere og civilsamfundet afgørende for at gentænke uddannelse, så den bliver en sand drivkraft for forandring og vækst for alle."

Esther – to støtteerklæringer

"God uddannelse for unge i dag er en investering i en bedre, mere retfærdig og mere modstandsdygtig fremtid i de næste 25 år og frem. Uddannelse giver unge de færdigheder og den viden, de har brug for for at klare sig godt i livet. Uddannelse er således grundlaget for deres fremtid. Den lægger fundamentet til en beredt og kompetent generation, der kan imødegå fremtidens udfordringer. Hvis alle unge i Europa har lige muligheder for uddannelse af høj kvalitet, vil det også bidrage til at skabe større retfærdighed på tværs af generationer. Det kræver, at alle generationer behandles retfærdigt, og at alle, uanset hvilket socialt eller økonomisk miljø de kommer fra, får den støtte, de har brug for for at udvikle sig. Gennem retfærdig uddannelse kan vi skabe et innovativt, mere retfærdigt og bæredygtigt samfund, hvor alle generationer respekteres og støttes, hvor sociale uligheder mindskes, og hvor lige

muligheder fremmes."

---

6. KONKLUSION

Debatten på medborgerplatformen om *retfærdighed mellem generationerne* markerede et vigtigt skridt i udformningen af EU's strategi for retfærdighed mellem generationerne. Som det fremgår af denne rapport, gav den deltagerorienterede onlineproces, som fandt sted fra februar 2025 til november 2025, **rig og forskellig indsigt i borgernes perspektiver** på, hvordan vi fremmer en retfærdig og bæredygtig fremtid på tværs af generationer.

På medborgerplatformen bidrog deltagerne med en bred vifte af emner vedrørende retfærdighed mellem generationerne. Inden for det overordnede tema **SOCIAL SAMHØRIGHED OG INKLUSION** opfordrede de til større solidaritet mellem generationerne og lagde vægt på gensidig forståelse, bekæmpelse af aldersdiskrimination og skabelse af muligheder for dialog og samarbejde på tværs af generationer. Inden for det overordnede tema **DEMOKRATI OG FORVALTNING** fremhævede deltagerne behovet for at styrke inkluderende deltagelse og indarbejde langsigtet tænkning i politikudformningen, og de foreslog foranstaltninger, der skal sikre, at der i de nuværende beslutninger tages hensyn til fremtidige generationers interesser. Det overordnede tema **MILJØMÆSSIG OG SOCIOØKONOMISK BÆREDYGTIGHED** viste, at borgerne i høj grad efterspørger en hurtig klimaindsats for at beskytte yngre og fremtidige generationer samt et skifte mod langsigtede økonomiske modeller, der prioriterer trivsel frem for kortsigtet vækst. Rimelige beskæftigelsesmuligheder for unge blev også ofte fremhævet. Endelig understregede det overordnede tema **OMSORGS- OG UDDANNELSESYSTEMER** betydningen af universel adgang til offentlige serviceydelser af høj kvalitet gennem hele livet. Deltagerne var tilhængere af styrkede omsorgssystemer, større anerkendelse af familier og lokalsamfund som støttenetværk samt uddannelsesreformer, der fremmer livslang læring og tilpasses efter samfundets skiftende behov.

Overordnet set fremhæver denne høring det presserende behov for et **mere retfærdigt, bæredygtigt og sammenhængende Europa, der støtter alle generationer** i håndteringen af de største udfordringer for retfærdighed mellem generationerne, nemlig **kortsigtet tænkning, udstødelse og ulighed** samt **utilstrækkelig solidaritet mellem generationerne**. Deltagerne knyttede konsekvent specifikke politikområder sammen med bredere samfundsmæssige

mål og understregede, at social samhørighed, miljømæssig og socioøkonomisk bæredygtighed, inklusiv og langsigtet forvaltning samt levering af offentlige serviceydelser af høj kvalitet skal tilstræbes samlet for at skabe en retfærdig og bæredygtig fremtid for nuværende og kommende generationer.